

Český telekomunikační úřad
Sokolovská 219
190 00 Praha 9

V Praze dne 22.3.2006

Věc

Připomínky Asociace provozovatelů mobilních sítí k návrhu opatření obecné povahy číslo A/15/XX.2006-Y, kterým se vydává analýza trhu číslo 15 – přístup a původ volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích

Formulář pro uplatnění připomínek, stanovisek a názorů

NÁZEV NÁVRHU OPATŘENÍ KE KONZULTACI:	analýza trhu č. A/15/XX.2006-Y
IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE DOTČENÉHO SUBJEKTU:	Asociace provozovatelů mobilních sítí Vyskočilova 1442/1b 140 21 Praha 4
IČ:	nepřiděleno
Kontaktní osoba:	Ing. Richard Stonavský Sekretář Asociace provozovatelů mobilních sítí +420 603 400 126 richard.stonavsky@t-mobile.cz
DŮVĚRNOST POSKYTNUTÝCH INFORMACÍ:	připomínky neobsahují důvěrné informace, ani informace tvořící předmět obchodního tajemství
Jméno a příjmení, funkce oprávněné osoby:	Ing. Richard Stonavský Sekretář Asociace provozovatelů mobilních sítí

Úvod

Asociace provozovatelů mobilních sítí (dále jen „APMS“) vítá možnost uplatnit své připomínky a komentáře k předmětné analýze trhu č. 15 (dále jen „analýza“).

Klíčové připomínky (blíže specifikované v následujícím textu) jsou tyto:

- **APMS souhlasí s výsledkem analýzy, na jejímž základě dospěl Úřad k závěru, že na předmětném relevantním trhu nepůsobí žádný podnik s významnou tržní silou a tento trh je trhem efektivně konkurenčním.**
- **Tento závěr analýzy současně znamená, že:**
 - **na relevantním trhu nebudou uplatňována nová regulační opatření**
 - **na relevantním trhu dosud uplatňovaná regulační opatření budou zrušena**

I. PŘIPOMÍNKY K JEDNOTLIVÝM ČÁSTEM/USTANOVENÍM NÁVRHU OPATŘENÍ

I.1. Věcné vymezení relevantního trhu

Dle názoru APMS zde Úřad poněkud nejasným způsobem definuje předmětný relevantní trh na velkoobchodní a maloobchodní úrovni. Na řádku 594 Úřad definuje přístup (*Přístupem se rozumí možnost koncového účastníka ...*) a na řádku 595 potom originaci (*Původem volání (originací) se rozumí možnost koncového účastníka ...*) evidentně na maloobchodní úrovni, aby vzápětí (počínaje řádkem 600) přešel (bez jakéhokoliv bližšího vysvětlení) k velkoobchodní úrovni trhu, neboť dle názoru Úřadu se jedná *...o služby elektronických komunikací určené výhradně pro podnikatele zajišťující veřejně dostupné sítě ...*).

Byť definování velkoobchodní úrovně trhu na základě maloobchodní úrovně trhu (a rovněž tak následné zkoumání situace na příslušném velkoobchodním trhu na základě s ním souvisejícího trhu maloobchodního) je dle názoru APMS principiálně zcela v pořádku, určitá chybějící přechodová fáze (k Doporučením vymezenému velkoobchodnímu trhu) způsobuje až logický rozpor, kdy přístupem a originací rozumíme na jedné straně schopnost koncového účastníka a na druhé straně tvrdíme, že se jedná o

služby určené výhradně pro podnikatele zajišťující veřejně dostupné sítě a poskytující veřejně dostupné služby. Z tohoto důvodu navrhuje APMS úpravu kapitoly 2.1 (řádky 595 – 603) následovně:

Na maloobchodní úrovni se přístupem rozumí možnost koncového účastníka připojit koncové zařízení k veřejné mobilní telefonní síti a původem volání (originací) možnost koncového účastníka uskutečnit volání prostřednictvím veřejně dostupné telefonní služby v mobilních sítích. Služby přístupu a původu volání ve veřejných mobilních telefonních sítích jsou součástí stejného trhu a jsou nabízeny společně. Původ volání (originace) zahrnuje tu část přenosu volání z koncového bodu sítě po ústřednu, na které je poskytován přístup a propojení v mobilních telefonních sítích. Na velkoobchodním úrovni trhu jsou poptávány služby přístupu a původu volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích (včetně interního poskytování této služby – self-supply) podnikateli zajišťujícími veřejně dostupné sítě a poskytující veřejně dostupné služby elektronických komunikací, kteří následně tyto služby sami nabízejí koncovým účastníkům.

Úřad dále dle svého tvrzení (řádky 606 – 608) *zkoumal dané vymezení trhu z hlediska možných substitutů na straně poptávky a nabídky a konstatoval, že na zkoumaném trhu přístupu a původu volání (originaci) ve veřejných mobilních sítích nenalezl žádný substitut.*

Komunitární právo hospodářské soutěže (na jehož principech je postaven i Nový regulační rámec EU pro odvětví elektronických komunikací) zcela jednoznačně považuje definování relevantního trhu za klíčové, neboť vymezení relevantního trhu do značné míry předurčuje samotný výsledek jeho analýzy (ve smyslu identifikace či neidentifikace subjektu s významnou tržní silou). Vzhledem k již výše uvedené nejasné definici trhu na maloobchodní a velkoobchodní úrovni považuje APMS za nezbytné při vymezení trhu uvést, které potenciální substituty podrobil Úřad zkoumání a na základě jakých závěrů Úřadu byla následně konstatována jejich neexistence.

Dle názoru APMS se Úřad nevyhnutelně musel zabývat zejména následujícími potenciálními substituty k přístupu a původu volání (originaci) ve veřejných mobilních GSM sítích:

- 3G sítě a služby (na řádku 610 Úřad pouze uvádí argument *ještě nerozvinuté* technologie UMTS a zřejmě (neboť toto z analýzy bohužel nikde nevyplývá) předpokládá, že k jejímu výraznějšímu rozvoji tedy nedojde ani v následujících třech letech;
- WLAN sítě a služby (otázka možného substitutu zde nabývá na důležitosti vzhledem k tiskové zprávě společnosti Unient Communications ze dne 13.3.2006, dle které *„došlo k propojení sítí pevných linek Českého Telecomu a mobilní (zřejmě WLAN) sítě*

viphone" a „zákazníci Českého Telecomu se tak již mohou dovolat mobilním účastníkům služby viphone")¹.

Z tohoto důvodu navrhuje APMS úpravu textu na řádcích 606 – 608 následovně:

Úřad zkoumal dané vymezení trhu z hlediska možných substitutů (přístup a původ volání v 3G a WLAN sítích) na straně poptávky a nabídky a konstatoval, že na zkoumaném trhu přístupu a původu volání (originaci) ve veřejných mobilních sítích nenalezl žádný substitut.

Dále je potom samozřejmě nutné doplnit kapitolu 2.1 o příslušné zdůvodnění, proč zkoumané možné substituty (např. výše zmiňovaný přístup a původ volání v 3G a WLAN sítích) dle názoru Úřadu substituty nejsou.

I.2 Územní vymezení relevantního trhu

Konstatování Úřadu, že *podnikatel poskytující původ volání (originaci) ve veřejné mobilní síti uplatňuje vůči uživatelům ve své síti stejné ceny* (řádky 615 – 616) považuje APMS za nesprávné. Každý mobilní operátor v České republice nabízí svým účastníkům výběr z celé řady cen a tarifních plánů s cílem co nejlépe uspokojit specifické potřeby příslušné skupiny účastníků (tzv. zákaznického segmentu). Navrhujeme použití vhodnější formulace:

Jednotlivé služby jsou podnikateli poskytujícími přístup a původ volání (originaci) ve veřejné mobilní síti poskytovány za stejných cenových podmínek v rámci celé České republiky.

Dále APMS navrhuje opravu písařské chyby v názvu společnosti T-Mobile Czech Republic a.s. (řádek 619, resp. tabulka č. 1), tj. z *T-Mobile Czech Republic, a.s.* na *T-Mobile Czech Republic a.s.* (tedy bez čárky před a.s.).

Tato písařská chyba se následně opakuje v mnoha dalších částech návrhu opatření (konkrétně se jedná o řádky 588, 625 – 626, 668, 671 – 672, 674, 677, 738 a 783), ve všech případech tedy APMS navrhuje provedení příslušné opravy.

I.3 Přítomnost překážek trvalého charakteru bránících vstupu na daný trh

V této části analýzy (řádky 637 – 640) formuluje hypotézu založenou na předpokladu, že v České republice *nejsou k dispozici rádiové kmitočty, ze kterých by bylo možno sestavit*

¹ <http://www.unient.cz/tiskove-zpravy/viphone-prvni-hovor.html>

další celoplošnou síť a tato skutečnost je překážkou trvalého charakteru, která brání vstupu na relevantní trh.

APMS nemůže s tímto tvrzením (buť ve formě hypotézy), z důvodů blíže specifikovaných v následující připomínce (viz kapitola I.4), souhlasit a navrhuje změnu textu na řádcích 637 – 640 následovně:

Na základě dosavadních zkušeností Úřad předpokládá, že analýza bude identifikovat přítomnost omezujícího faktoru pro vstup na daný trh vyplývajícího z rozsahu dostupných rádiových kmitočtů, nicméně že tento faktor není překážkou trvalého charakteru bránící vstupu na trh, neboť v České republice jsou stále k dispozici rádiové kmitočty, ze kterých by bylo možno sestavit další celoplošnou síť.

I.4 Kontrola infrastruktury nesnadno duplikovatelné

Úřad konstatuje (řádky 719 – 723) že: *Vybudování sítě dalším poskytovatelem v takovém rozsahu, jako ji mají k dispozici stávající poskytovatelé na daném trhu, brání nedostupnost dalších rádiových kmitočtů. Vstup dalšího poskytovatele služeb na relevantní trh je tímto omezen na vstup poskytovatele služeb virtuálních mobilních sítí.*

S tímto konstatováním ovšem APMS nemůže souhlasit a to zejména z následujících důvodů:

- V České republice jsou stále k dispozici rádiové kmitočty, které by postačovaly k vybudování případné další veřejné mobilní telefonní sítě, a to jak ve standardu GSM (v pásmu 1800 MHz), tak i UMTS.
- Úřad se (jak už bylo konstatováno výše v připomínkách k věcnému vymezení trhu) nedostatečně zabýval případnými dopady využívání jiných technologií (než GSM) na relevantní trh. Dle webových stránek Úřadu má k dnešnímu dni oprávnění k provozování veřejných mobilních sítí celkem 10 subjektů (tedy kromě stávajících tří GSM operátorů dalších 7), z nichž minimálně jeden subjekt (Unient Communications) disponuje blíže nespecifikovanou mobilní sítí, která je dle vyjádření společnosti dokonce propojena s pevnou sítí společnosti ČESKÝ TELECOM.
- Úřad se konečně nikde nezmiňuje o případném vlivu zavedení „obchodování s rádiovým spektrem“ (spectrum trading), které se v některých zemích EU již stává realitou a které po jeho zavedení v České republice zcela nevyhnutelně bude mít dopad na možnost vstupu dalších subjektů na relevantní trh.

Z výše zmiňovaných důvodů navrhuje APMS změnu textu na řádcích 719 – 723 následovně:

Služby na analyzovaném trhu lze poskytovat pouze na infrastruktuře omezené rozsahem dostupných radiových kmitočtů. V současné době jsou v České republice stále k dispozici rádiové kmitočty pro případné vybudování mobilní sítě dalším poskytovatelem v dostatečném rozsahu, aby mohl konkurovat sítím stávajících poskytovatelů služeb na relevantním trhu. Toto kritérium tedy nesvědčí pro existenci samostatné významné tržní síly.

I.5 Ceny a ziskovost

Úřad na řádcích 732 – 734 konstatuje, že: *Graf dokládá trvalé snižování cen u všech operátorů kromě období 2001 v případě společnosti Vodafone Czech Republic a.s., kdy společnost krátce po vstupu na trh uplatňovala zaváděcí ceny.*

APMS nemůže souhlasit s vysvětlením Úřadu týkajícího se vývoje cen společnosti Vodafone Czech Republic a.s. v období roku 2001. Tyto ceny vyplývaly s tehdejších nákladových kalkulací společnosti, zejména však zohledňovaly povinnosti uložené společnosti v udělené telekomunikační licenci. V tomto smyslu tedy APMS navrhuje úpravu textu na řádcích 732 – 734 následovně:

Graf dokládá trvalé snižování cen u všech operátorů kromě období 2001 v případě společnosti Vodafone Czech Republic a.s., kdy společnost krátce po vstupu na trh uplatňovala ceny zohledňující povinnosti vyplývající ze společnosti udělené telekomunikační licence.

I.6 ARPU

Úřad na řádcích 753-754 konstatuje, že *Klesající ARPU je dokladem toho, že musejí (rozumějme operátoři) na změněnou tržní situaci reagovat poklesem cen.* Dle názoru APMS je (pomineme-li úplně fakt, že k poklesu ARPU dle zjištění Úřadu (Graf č. 9) dochází pouze u dvou ze tří mobilních operátorů v ČR) toto konstatování až příliš zjednodušené. Evidentní trend poklesu cen za volání (viz tabulka č.2) sám o sobě nemusí znamenat pokles ARPU, pokud by tento byl vyvážen příslušným efektem růstu počtu provolaných minut. Primárním driverem poklesu ARPU je spíše využívání mobilních služeb i velmi málo bonitními zákazníky (kteří provolají jen několik málo minut měsíčně). Spíše než o poklesu cen tedy klesající ARPU vypovídá o rozšiřující se využívanosti mobilních služeb (co do počtu účastníků) a hodnocení této skutečnosti tak spíše spadá např. někam do oblasti zkoumání nutnosti ukládat povinnost poskytovat některé dílčí služby v rámci univerzální služby v České republice.

Z výše uvedených důvodů navrhujeme příslušnou větu z návrhu opatření vypustit.

I.7 Vyhodnocení dosavadních opatření

Nelze souhlasit s ustanovením článku 4.1.3 – Vyhodnocení dosavadních opatření (viz řádky 930-935), které konstatuje, že *operátoři požadovali při uzavírání smluv o propojení vysoké ceny za zprostředkování přístupu k vybraným službám, příp. je odmítali uzavírat jako nadbytečné*, což vyvolalo nutnost cenové regulace.

Právní úprava obsažená v zákoně č. 151/2000 Sb. bohužel ukládala v obecné rovině povinnost stanoveným provozovatelům veřejných telekomunikačních sítí propojit svou síť ve stanovené lhůtě, přičemž pokud k uzavření odpovídající smlouvy o propojení ve stanovené lhůtě nedošlo, ČTÚ svým rozhodnutím předmětnou smlouvu o propojení nahradil. Tento koncept tak vytvářel prostor pro uplatňování nepřiměřených požadavků na propojení za strany žadatelů o propojení, vedl k účelovému vyvolávání sporů, přičemž ČTÚ nesjednanou smlouvu o propojení nahradil svým rozhodnutím a pokud byla předmětem sporu cena za propojení, tuto ČTÚ závazně napříč celým trhem (!) reguloval svým cenovým rozhodnutím.

Důsledkem takového postupu byla inflace cenových rozhodnutí, jejichž adresátem byl každý poskytovatel regulované služby bez ohledu na jeho velikost a pozici na trhu, přičemž uplatněná regulace uměle otevírala prostor arbitrážním příležitostem malých soutěžitelů, kteří ve snaze zapojit se do přirozeně konkurenčně vytvořeného řetězce mezi dodavateli a odběrateli zcela vychýlili vzájemně účtované ceny.

Příslušná cenová rozhodnutí byla přitom založena na problematickém srovnávání nákladů na originaci a terminaci (implicitní předpoklad originace = terminace) a rovněž tak na nesprávném srovnávání nákladů ve fixních a mobilních sítích v případě položky „náklady na billing“ - Nb.

Mobilní operátoři přitom vždy žádali tržní ceny za zprostředkování přístupu (své vlastní vybudované zákaznické báze) ke službám s přidanou hodnotou (poskytovanou jako ryze komerční služby třetími stranami). Správnost tohoto postupu dosvědčuje, že tranzitujícím operátorům (nepřinášejícím do vztahu mobilní operátor – poskytovatel služeb žádnou přidanou hodnotu) nikdy upřena nebyla možnost tržní cenu ve vztahu k poskytovatelům služeb s přidanou hodnotou uplatňovat.

Provedený popis situace v článku 4.1.3 tak vůbec neodpovídá realitě, proto navrhujeme text změnit následujícím způsobem:

Úřad v souladu s tehdy platnou právní úpravou přistoupil k velmi zásadní cenové regulaci tzv. originačních služeb, což s sebou bohužel přineslo i negativní dopad na existující tržní vztahy mezi jednotlivými soutěžiteli. Vzhledem k přirozeně konkurenčnímu trhu, a skutečnosti, že tzv. originační služby představují pouze marginální část trhu originace, přičemž některé z nich podle stávající úpravy nelze vůbec považovat za služby elektronických komunikací, se cenová regulace tzv. originačních služeb jeví jako neopodstatněná.

I.8 Návrh nápravných opatření

Úřad zde konstatuje (viz řádky 946 – 948) že: *Na základě závěrů provedené analýzy relevantního trhu č. 15 – přístup a původ volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích Úřad nenavrhuje uložení nápravných povinností podle § 51 Zákona.*

V tomto případě ovšem Úřad nedostatečně aplikuje principy Nového regulačního rámce EU pro odvětví elektronických komunikací, dle kterého pokud analýza příslušného relevantního trhu vede k závěru, že na tomto trhu nepůsobí žádný subjekt s významnou tržní silou (tj. trh je trhem efektivně konkurenčním), příslušný regulační úřad nejen že nenavrhuje žádná nová (případně modifikovaná) nápravná opatření, ale rovněž tak případně dosud uplatňovaná (jejichž výčet je Úřadem proveden v části 4.1.2) nápravná opatření zruší.

Toto ostatně vyplývá i ze Zákona (§ 51 odst. 6):

(6) Zjistí-li Úřad na základě zpracované analýzy, že relevantní trh je efektivně konkurenční, rozhodne o zrušení povinností uložených podle odstavců 3, 4 a 9.

Takový postup lze uplatnit v souladu s § 101 písm. c) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Alternativně lze tento postup uplatnit rovněž v souladu s § 101 písm. e) téhož zákona.

V neposlední řadě pak byl tento závěr rovněž konstatován na workshopu k návrhu analýzy, který se uskutečnil v prostorách Úřadu dne 14.2.2006.

Z výše uvedených důvodů navrhuje změnu v textaci návrhu nápravných opatření:

Na základě závěrů provedené analýzy relevantního trhu č. 15 – přístup a původ volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích Úřad nenavrhuje uložení nápravných povinností podle § 51 Zákona a zároveň zruší účinnost rozhodnutí vydaných ve sporech mezi osobami vykonávajícími komunikační činnosti uvedených v čl. 4.1.2 této analýzy a zastaví probíhající správní řízení vedená ve sporech mezi osobami vykonávajícími komunikační činnosti uvedená v čl. 4.1.2 této analýzy.

II. STANOVISKA A NÁZORY K NÁVRHU OPATŘENÍ

APMS plně souhlasí se závěry analýzy, neboť tyto odpovídají současné situaci na relevantním trhu i jeho předpokládanému vývoji v následujících třech letech. Tento relevantní trh se v podmínkách České republiky vyznačuje od počátku silnou konkurencí subjektů, které byly přinuceny budovat své sítě a poskytovat služby elektronických komunikací tak, aby byly za každých okolností konkurenceschopné. Podle našeho názoru právě tato skutečnost byla rozhodujícím faktorem pro to, že dnes je Česká republika na čelném místě mezi zeměmi EU co se týká používání mobilních forem komunikace obyvatelstvem a rovněž tak samotné mobilní sítě jsou na špičkové technické úrovni (dokonce i v porovnání s nejlépejšími státy EU).

Navrhované ukončení problematické cenové regulace tzv. originačních služeb potom umožní jejich další rozvoj na přirozeně konkurenčním trhu. Naopak, jakékoliv pokračování v nepřiměřené regulaci by nutně vyvolalo negativní dopad na chování jednotlivých soutěžitelů a vývoj vzájemně účtovaných velkoobchodních cen těchto originačních služeb. Dosavadní cenová regulace byla navíc nesprávně založena na ničím nepodloženém srovnávání nákladů na terminaci a originaci (implicitní předpoklad, že originace = terminace)."

S případnými dotazy a komentáři k těmto připomínkám se prosím kdykoli obraťte na Ing. Richarda Stonavského, sekretáře APMS, tel. 603 400 126, e-mail richard.stonavsky@t-mobile.cz

V úctě,

Ing. Richard Stonavský
Sekretář
Asociace provozovatelů mobilních sítí